

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної
роботи

 Мирован А. В.

« 28 » 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ**

для підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії
спеціальності 071 - Облік і оподаткування
освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії
Факультет обліку і фінансів

Робочу програму схвалено на
засіданні кафедри гуманітарних і
соціальних наук
протокол від «28» серпня 2019 р.
№7

Завідувач кафедри гуманітарних і
соціальних наук

 В.І. Муляр

Розробник: д. філос. н, проф., завідувач кафедри гуманітарних і соціальних
наук Муляр В.І.

Житомир
2019 -2020 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни (аспірантура)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна	
Модулів 2	Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		1	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин 150		2	
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5,375	Освітній рівень: доктор філософії	Лекції	
		32 год.	
		Практичні, семінарські	
		32 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
86 год.			
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,74

для заочної форми навчання – 0,0

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати філософсько-методологічну та світлоглядно-культурологічну підготовку аспірантів, орієнтувати на виробництво наукової методології аналізу відносин «людина-природа-соціум-світ» в контексті головних тенденцій сучасного розвитку, місця і ролі науки в їх розгортанні.

Завдання:

- формування у аспірантів високої світоглядно-методологічної культури;
- освоєння аспірантами понятійно-категоріального апарату філософії та філософії науки;
- ознайомити аспірантів з основними досягненнями світової філософії науки, головними періодами та логікою її розвитку;
- формування у аспірантів творчого мислення, здатності діалогічних форм освоєння програмного матеріалу, а також виробництво самостійного наукового дослідження.

Результатом вивчення дисципліни «Філософія науки» є набуття аспірантами таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до засвоєння і системного аналізу через критичне осмислення нових знань в галузі управління та адміністрування і міжпредметних галузях.

ЗК2. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах економічному, соціальному та культурному прогресу суспільства, базованому на знаннях, здатність до критики й самокритики.

ЗК5. Здатність до самовдосконалення, адаптації та дії в нових ситуаціях, креативність.

ЗК6. Здатність оцінювати соціальну значимість результатів своєї діяльності, бути відповідальним громадянином, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК7. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

Фахові компетентності:

ФК7. Здатність до самовдосконалення у професійній сфері протягом життя, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності та наукових досліджень в галузі управління та адміністрування.

ФК8. Розуміння теоретичних засад, що лежать в основі методів досліджень в сфері обліку і оподаткування, методології проведення обліково-аналітичних досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Володіти здібностями до логічного мислення щодо проблемних питань обліку і оподаткування та навичками проведення досліджень, що забезпечують розширення бази наукових знань в галузі управління та адміністрування.

ПРН2. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі управління та адміністрування та бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.

ПРН4. Спланувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність та сприяє розв'язанню значущих проблем в галузі управління та адміністрування.

ПРН6. Вміти визначити об'єкт і суб'єкт досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблем в галузі управління та адміністрування.

ПРН11. Використовувати сучасні інформаційні джерела національного та міжнародного рівня для оцінки стану вивченості об'єкта досліджень і актуальності наукової проблеми.

ПРН14. Дотримуватись етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

ПРН15. Інтегрувати існуючі методики та методи досліджень та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань при проведенні дисертаційних досліджень.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Виникнення та становлення філософії науки.

Тема 1. Філософія, її предмет та місце в сучасному суспільстві. Філософія науки.

Що вивчає філософія. Особливості філософського мислення та результатів філософствування. Світогляд, особливості філософського світогляду, історичні типи світогляду.

Головна проблематика філософії. Відносини «людина-світ» як головна проблема філософії, її інтерпретації. Основне питання філософії: філософський матеріалізм, ідеалізм, дуалізм. Проблема пізнаваності світу: філософський оптимізм, скептицизм. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, соціальна філософія, філософія історії, антропологія тощо.

Основні функції філософії. Філософія як «наука наук».

Філософія науки як органічна складова філософії. Об'єкт, предмет та предметне поле філософії науки.

Тема 2. Наукове знання як предмет філософського аналізу.

Знання: поняття та типологія. Типологія форм знання: буденне, міфологічне, релігійне, художнє, особистісне тощо. Наукове знання, його сутність. Поняття науки, основні її ознаки.

Структура наукового знання. Історія типології наукового знання: від Аристотеля до наших днів. Емпіричний та теоретичний рівні наукового знання: їх поняття та взаємозв'язок.

Основи функціонування наукового знання. Наукове знання як дитина часу. Основні об'єктивні чинники функціонування наукового знання: ідеали і норми наукового знання; наукова картина світу; філософські основи наукового знання.

Тема 3. Основні періоди в розвитку наукового пізнання (стародавні часи та західноєвропейське середньовіччя).

Передумови виникнення наукових знань. Донаукове знання, його сутність та основні риси.

Зародження наукового пізнання стародавні часи. Пошук висхідних начал та принципів світобудови: мілетська, піфагорійська, елейська філософські школи. Класична давньогрецька філософія: атомістика Демокріта, діалектика Сократа, теорія ідеальної держави Платон. Перші наукові вчення про Всесвіт.

Особливості наукового знання в західноєвропейському середньовіччі. Проблеми Бога, духу, людського мислення, логіки як важливий зріз розвитку середньовічної науки. Апологетика (К. Тертуліан), патристика (А. Августин) і схоластика (Ф. Аквінський) як основні періоди середньовічної духовної культури. «Бритва Оккама».

Тема 4. Основні періоди в розвитку наукового знання (Відродження та Нові часи).

Особливості наукового пізнання в епоху західноєвропейського Відродження. Основні риси філософського світогляду Відродження: гуманізм, секуляризація, філософське інтонування, пошук індивідуальності. Головні напрямки розвитку філософії Відродження: пантеїзм, неоплатонізм; філософське природознавство, утопічна філософія, політична філософія.

Розвиток західноєвропейських наукових тенденцій в Нові часи. Наука і розвиток капіталізму. Головні тенденції наукового пізнання в Нові часи: проблема методу у філософії та природознавстві; виокремлення перших природничих наук з філософії; створення перших наукових картин світу. Ф. Бекон і його метод індукції. Р. Декарт і дедуктивний метод. Наукові звершення М. Коперника, І. Ньютона: геліоцентрична картина Всесвіту, механічна картина світу. Наукові революції як важлива тенденція розвитку науки в нові часи.

Тема 5. Виникнення та розвиток філософії науки.

Умови, причини та виникнення філософії науки в ХІХ ст. Розвиток капіталізму, поступове відокремлення природничих наук з філософії, наукові картини світу, наукові революції – головні чинники і передумови виникнення засад філософії науки О. Конт та його «Курс позитивної філософії».

Розвиток позитивістської філософії в ХХ ст. та основні проблеми філософії науки. «Криза фізики», виникнення 2-го позитивізму (махізму). 3-й позитивізм і проблеми мови.

Основні тематичні напрями сучасної філософії науки.

Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії науки.

Тема 6. Наука як феномен людського буття.

Поняття науки. Гносеологія та епістемологія, їх єдність та відмінність. Наука як багатогранне явище. П'ять аспектів буття науки: знання,

діяльність, соціальний інститут, наука як виробнича сила і як форма суспільної свідомості. Наука як вид суспільного виробництва.

Основні групи наук (природничі, гуманітарні, технічні).

Спеціальні галузі науки та відповідні їм структурні частини філософії науки.

Тема 7. Наука в соціокультурному розвитку

Наука як соціальний інститут. Наука як професія. Наукова кар'єра. Наука й економіка. Наука і влада.

Наука як феномен матеріальної та духовної культури. Наука, мистецтво і релігія. Наука і філософія. Наука в сфері промислового виробництва.

Тема 8. Наукове пізнання та закономірності його функціонування.

Проблема джерел пізнання. Людина як біосоціальна істота. Чуттєвий досвід та раціональне мислення, її основні форми та взаємодія: відчуття сприйняття, уявлення, поняття, судження, умовивід. Сенсуалізм та раціоналізм як філософські течії.

Можливості та межі пізнання.

Сутність і структура процесу пізнання. Споглядальний і діяльнісний підходи в тлумаченні суті пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання як його елементи. Практика, її сутність і властивості.

Істина. Основні концепції істини: класична, прагматична, конвенціоналістська, суб'єктивно-ідеалістична. Основні властивості істини: об'єктивність, суб'єктивність, абсолютність, відносність, процесуальність, конкретність, історичний характер.

Тема 9. Методологія наукового пізнання.

Методологія та метод. Всезагальні (філософські) та загальнонаукові методи наукового пізнання. Типологія методів.

Методи емпіричного дослідження. Основні завдання емпіричного дослідження. Спостереження, його сутність та функції. Експеримент як емпіричний метод, його особливості.

Метод теоретичного дослідження. Абстрагування як теоретичний метод. Аксиоматичний метод дослідження, його сутність, умови проведення та особливості. Єдність історичного та логічного як важливий метод наукового дослідження. Системний метод. Основні методологічні ідеї синергетики.

Основні форми наукового пізнання. Різноманітність форм наукового пізнання.

Тема 10. Онтологічні та логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки.

Онтологічні проблеми наукового пізнання. Онтологія як наука про буття. Проблема структурної організації буття: основні підходи. Просторово-часова структура буття. Детермінізм.

Логіко-гносеологічні проблеми наукового пізнання. Основні тенденції розвитку сучасного наукового пізнання. Теоретизація науки. Трансформація об'єкта та ідея об'єктивності, подолання розриву об'єкта і суб'єкта пізнання. Зміна ідеалів і норм опису, пояснення, розуміння. Формалізація науки, її переваги і обмеження.

Тема 11. Етика науки.

Аксіологічні проблеми наукового пізнання. Зростання гуманітарної складової сучасної науки. Ціннісні орієнтації вченого. Соціальна відповідальність вченого.

4. Структура навчальної дисципліни (аспірантура)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усьо го	у тому числі

		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Виникнення та становлення філософії науки												
Тема 1. Філософія, її предмет та місце в сучасному суспільстві. Філософія науки.	10	2				8						
Тема 2. Наукове знання як предмет філософського аналізу.	14	2	4			8						
Тема 3. Основні періоди в розвитку наукового пізнання (стародавні часи та західноєвропейське середньовіччя).	17	4	4			9						
Тема 4. Основні періоди в розвитку наукового знання (Відродження та Нові часи).	17	4	4			9						
Тема 5. Виникнення та розвиток філософії науки.	17	4	4			9						
Разом за змістовим модулем 1	75	16	16			43						
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії науки.												
Тема 6. Наука як феномен людського буття.	13	3	4			6						
Тема 7. Наука в соціокультурному розвитку	12	2	4			6						
Тема 8. Наукове пізнання та закономірності його функціонування.	14	4				10						
Тема 9. Методологія наукового пізнання.	14	3	4			7						

Тема 10. Онтологічні та логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки.	13	2	4			7					
Тема 11. Етика науки.	9	2				7					
Разом за змістовим модулем 2	75	16	16			43					
Усього годин	150	32	32			86					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Наукове знання як предмет філософського аналізу.	4
2.	Тема 2. Основні періоди в розвитку наукового пізнання (стародавні часи та західноєвропейське середньовіччя).	4
3.	Тема 3. Основні періоди в розвитку наукового знання (Відродження та Нові часи).	4
4.	Тема 4. Виникнення та розвиток філософії науки.	4
5.	Тема 5. Наука як феномен людського буття.	4
6.	Тема 6. Наука в соціокультурному розвитку .	4
7.	Тема 7. Методологія наукового пізнання.	4
8.	Тема 8. Онтологічні та логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки.	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія, її предмет та місце в сучасному суспільстві. Філософія науки.	8
2	Тема 2. Наукове знання як предмет філософського аналізу.	8
3	Тема 3. Основні періоди в розвитку наукового пізнання (стародавні часи та західноєвропейське середньовіччя).	9
4	Тема 4. Основні періоди в розвитку наукового знання (Відродження та Нові часи).	9
5	Тема 5. Виникнення та розвиток філософії науки.	9
6	Тема 6. Наука як феномен людського буття.	6
7	Тема 7. Наука в соціокультурному розвитку	6
8	Тема 8. Наукове пізнання та закономірності його функціонування.	10
9	Тема 9. Методологія наукового пізнання.	7
10	Тема 10. Онтологічні та логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки.	7
11	Тема 11. Етика науки.	7

7. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми
1	Гіпотеза як форма розвитку наукового знання.
2	Дедукція як метод науки.
3	Ідеалізація як основний засіб конструювання теоретичних об'єктів.
4	Індукція як метод наукового пізнання. Індукція та ймовірність.
5	Інтерналістська та екстерналістська моделі розвитку наукового знання. Їх засади та можливості.
6	Свобода наукових досліджень та соціальна відповідальність вченого.
7	Імперативи наукового етосу.
8	Етичні проблеми публікації результатів досліджень.
9	Засади професійної відповідальності вченого.
10	Основні механізми етичного урегулювання біомедичних досліджень.
11	Метатеоретичний рівень наукового знання та його структура.
12	Методи теоретичного пізнання.
13	Методи філософського аналізу науки.
14	Методи емпіричного пізнання.
15	Моделювання як метод наукового пізнання. Метод математичної гіпотези.
16	Наукова діяльність та її структура.
17	Наукова раціональність, її основні характеристики.
18	Наукова теорія та її структура.
19	Наукове пояснення, його загальна структура та види.
20	Наукові закони та їх класифікація.
21	Некласична наука та її особливості.
22	Основні концепції відношень між наукою і філософією.
23	Основні моделі наукового пізнання: індуктивізм, гіпотетико-дедуктивізм, трансценденталізм, конструктивізм. Їх критичний аналіз.
24	Основні рівні наукового знання.
25	Основні філософські парадигми у дослідженні науки.
26	Особливості науки як соціального інституту.
27	Постмодерністська філософія науки.
28	Постнекласична наука.
29	Постпозитивістські моделі розвитку наукового пізнання (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, М. Планк, Ст. Тулмін, П. Фейєрабенд).
30	Проблема співвідношення емпіричного і теоретичного рівнів знання.

31	Критика редукціоністських концепцій.
32	Філософські засади класичної науки.
33	Філософські засади науки та їх види.
34	Експеримент, його види та функції у науковому пізнанні.
35	Формалізація як метод теоретичного пізнання. Його можливості та межі.
36	Наукові принципи та їх роль у науковому пізнанні.
37	Поняття наукового об'єкту. Типи наукових об'єктів.
38	Підтвердження і фальсифікація як засоби наукового пізнання, їх можливості та межі.
39	Інтерпретація як метод наукового пізнання. Її функції і види.
40	Системний метод пізнання в науці. Вимоги системного методу.
41	Філософсько-соціальні проблеми розвитку техніки.
42	Поняття наукової революції. Види наукових революцій.
43	Наукова істина. Її види та засоби обґрунтування.
44	Суб'єкт наукового пізнання, його соціальна природа, види і функції.
45	Наука у дзеркалі соціобіології та екології.
46	Когнітивні цінності та їх природа.
47	Філософсько-правові аспекти регулювання наукової діяльності.
48	Філософсько-методологічні проблеми інтелектуальної власності.
49	Некласична наука та її особливості.
50	Види наукового знання.
51	Критерії науковості знання.
52	Ідеали і норми наукового дослідження.
53	Сучасна наукова картина світу.
54	Філософія науки: предмет, метод, функції.
55	Предмет і структура методології науки.
56	Етичні проблеми науки.

8. Методи навчання

Для вивчення дисципліни «Філософія науки» використовуються методи навчання такі, як: способи спільної праці викладача та аспіранта, за допомогою яких викладач надає аспіранту можливість отримати певні знання, інформацію, сприяє розвитку навичок та вмінь, здібностей, що необхідні майбутньому фахівцю.

Основними методами навчання є:

– викладання матеріалу на лекційних заняттях за темами, що наведені у програмі навчальної дисципліни;

– пояснення як послідовне логічне викладання складних питань, правил, принципів, законів. Використовується як на лекційних, так і на семінарських заняттях;

– метод обговорення матеріалу, що вивчається. Обговорення здійснюється у формі семінарських занять та бесід у вільний від аудиторних занять час. Під час проведення семінарського заняття з найбільш актуальних проблем курсу з метою більш якісного засвоєння навчального матеріалу використовуються дискусія та проблемна ситуація;

– метод вправ, який включає в себе вирішення завдань, з кожної теми, аналіз конкретних ситуацій з використанням фактичного матеріалу, який готується як викладачем, так і аспірантами самостійно. Виконання вправ може здійснюватися як індивідуально кожним аспірантом під контролем викладача або самостійно, так і у формі виконання завдань групою у час відведений на аудиторні семінарські заняття;

– самостійна робота аспіранта, яка включає роботу з літературними джерелами з дисципліни; виконання індивідуальних завдань, а саме написання рефератів, есе, аналіз конкретної ситуації, складання конспектів-схем, підготовка доповідей з подальшим обговоренням за тематикою, що наведена у методичних рекомендаціях щодо вивчення курсу.

9. Методи контролю

При вивченні дисципліни з метою забезпечення високої якості знань аспірантів використовуються наступні методи контролю успішності:

– усний контроль та самоконтроль. Усний контроль здійснює викладач у формі опитування аспірантів під час проведення семінарських занять.

– письмовий контроль і самоконтроль. Письмовий контроль реалізується у формі контрольних робіт за окремими темами, модульних контрольних робіт та підсумкової роботи по закінченню вивчення курсу;

– тестовий контроль, який дає можливість перевірити якість знань аспірантів за окремою темою курсу, якість знань по закінченню вивчення дисципліни, а також якість вхідних та залишкових знань, вмінь аспіранта.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль №1						
T1	T2	T3	T4	T5		
10	10	10	10	10		
Поточне тестування та самостійна робота						100
Змістовий модуль №2						
T6	T7	T8	T9	T10	T11	
8	8	10	8	8	8	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки».
2. Навчальний контент з курсу «Філософія науки».
3. Методичне забезпечення семінарських занять з курсу «Філософія науки».
4. Список екзаменаційних питань з курсу «Філософія науки».
5. Тематика завдань для самостійної роботи аспірантів.
6. Рекомендована література з курсу «Філософія науки».

12. Рекомендована література

1. Гадамер Х-Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Х-Г. Гадамер. – М. : Прогресс, 1988. – 704 с.
2. Гуссерль, Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Введение в феноменологическую философию / Э. Гуссерль // Вопросы философии. – 1992– № 7. – С. 136-175.
3. Декарт Р. Рассуждение о методе. / Р. Декарт // Избр. произв. в 2 т. – М. : Мысль, 1989. – 654 с. – Т.1. – С. 250–296.
4. Кант И. Критика чистого разума / И. Кант. – М. : Мысль, 1994. – 591 с.
5. Копкін П. Гносеологічні та логічні основи науки// Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб./ за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. – К.: Знання, 2012. – С. 334-343.
6. Кун Т. Структура научных революций/ Т. Кун. – М. : Прогресс, 1977. – 300 с.
7. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии

науки. – М.: Академический Проект; Трикста, 2008. – 475 С.

8. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ// Вопросы философии. – 1995. – №4.

9. Мах Э. Познание и заблуждение. – М., 1905.

10. Мертон Р. Амбивалентность ученого. – М. 1965.

11. Бэкон Ф. Новый органон // Соч.: в 2 т. – М., 1978. – Т.2.

12. Пригожин И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс – М. : Прогресс, 1986. – 432 с.

13. Планк, М. Позитивизм и реальный внешний мир/ М. Планк // Вопросы философии. – 1998. – № 3. – С.120–133.

14. Пуанкаре А. О науке. – М.,1990.

15. Поппер К. Логика и рост научного знания / К. Поппер. – М. : Прогресс, 1983. – 302 с.

16. Рассел Б. Человеческое познание. Его сфера и границы/ Б. Рассел – М. : Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 560 с.

17. Тулмин С. Человеческое понимание / С. Тулмин. – М. : Прогресс, 1984. – 328 с.

18. Фейерабенд П. Избранные труды по философии и методологии науки / П. Фейерабенд. – М. : Прогресс, 1986. – 542 с.

Додаткова література:

1. Аршинов В.И. Синергетика как феномен постнеклассической науки. – М., 1999.

2. Бахтияров К.И. Многомерность истины. // Философские науки. – 1991. – №4.

3. Билалов М.И. Многообразие форм существования истины и проблема ее интерпретации. // Философские науки. – 1991. – N12.

4. Будко В.В. Философия науки: учебное пособие / В. В. Будко .– Харьков : Консул, 2005. – 268 с.

5. Гришунин С. И. Философия науки. Основные концепции и проблемы : учебное пособие / С.И. Гришунин. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 224 с.

6. Добронравова І. С. Практична філософія науки/ І. С.Добронравова. – Суми, 2017. – 352 с.

7. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. – 223 с.

8. История и философия науки / Под ред. А. С. Мамзина. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с.

9. История и философия науки (Философия науки) / Под ред. Ю. Крянева, Л. Моториной. – М. : Альфа-М; Инфра-М, 2011. – 416 с.

10. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для

аспірантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с.

11. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576с.

12. Лебедев С. А. Философия науки : учеб. пос. для ВУЗов / С. А. Лебедев. – М. : Академический проект, 2006. – 736 с.

13. Липкин А.И. Философия науки / А.И. Липкин. – М. : Эксмо, 2007. 608 с.

14. Микешина Л. А. Философия науки/ Л. А. Микешина. – М. : Прогресс-Традиция : МПСИ : ФЛИНТА, 2005. – 464 с.

15. Научная деятельность: структуры и институты. – М., 1980.

16. Наука и ценности. – Новосибирск, 1987.

17. Никифоров А.Л. Научный факт и научная теория. – М., 1984.

18. Петрушенко В. Л. Філософія: Підручник. 4-е видання, виправл. І доповн. – Львів: Магнолія плюс, 2006. – 506 с.

19. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія : Підручник. – К.: Академвидав., 2008. – 592 с.

20. Проблема истины в современной западной философии науки. – М., 1987.

21. Ратніков В .С. Основи філософії науки і філософії техніки : навчальний посібник / В. С. Ратніков – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 291 с.

22. Степин В. С. Философия науки. Общие проблемы / В. С. Степин. – М. : Гардарики, 2005. – 384 с.

23. Філософія: мислитель, ідеї, концепції: Підручник/ В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.

24. Філософія: навч. посіб./ Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; за ред. І. Ф. Надольного. - 8-е вид., стер. – К.: Вікар, 2011. – 455 с.

25. Філософія: підручник/ С. П. Щерба, О. А. Заглада. – 3-е вид. – Житомир: Полісся, 2009. – 548 с.

26. Філософія науки : навчальний посібник : [Електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.

27. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.

28. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – 76 с.

29. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.

30. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки: проблемы и дискуссии. – М., 1986.
31. Ханстантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій / В.О. Ханстантинов. – Миколаїв: МНАУ, 2017. – 188 с.
32. Цехмістро У. З. Голістична філософія науки. – Харків: Акта, 2013. 279 – с.
33. Цехмістро И. З. Холистическая философия науки / И. З. Цехмістро – Сумы : ВТД “Університетська книга”, 2002. – 364 с.
34. Швырев В.С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании. М., 1978.
35. Штанько В.И. Философия и методология науки : учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков : ХНУРЕ, 2002. – 292 с.